

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ  
КУЛЬТУРИ ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

**Кафедра економіки та менеджменту**

**Павленчик А. О.**

**ЛЕКЦІЯ № 9**

**Спеціальні (вільні) економічні зони: історія та перспективи**

з навчальної дисципліни

**„МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”**

**для студентів спеціальності 073 „Менеджмент”**

**рівень вищої освіти – бакалавр**

**Тема 9. Спеціальні (вільні) економічні зони: історія та перспективи**

1. Історія виникнення вільних економічних зон.
2. Сутність і класифікація вільних економічних зон.
3. Проблеми та перспективи розвитку вільних економічних зон в Україні.

**1. Історія виникнення та класифікація вільних економічних зон**

ВЕЗ як достатньо нове явище у світовій економіці в сучасному їх вигляді з'явилися на початку 70-х років минулого століття у країнах Південно-східного азіатського регіону.

Незабаром ці країни надбали назву “азіатських тигрів”, завдяки їх економічному стрибку за рахунок досягнення найбільш високих у світі темпів розвитку господарств. Однак відомо, що митна зона в Гібралтарі, так само як й зона порто-франко в Одесі були створені ще на початку ХІХ століття. А 1 січня 1970 року Південна Корея, одною з перших у світі, прийняла закон про утворення вільної економічної зони. У 90-і роки за темпами економічного зростання світовим лідером став Китай, в якому сьогодні успішно працюють 5 особливих економічних регіонів, котрі ще у

1980 р. отримали пільги ВЕЗ. Окрім цього, 14 міст Китаю отримали статус відкритих приморських територій. У США на основі спеціального закону 1934 р., прийнятого з приходом до влади президента Франкліна Рузвельта, функціонує більше 180 ВЕЗ, котрі там мають назву “зовнішньоторгових зон”. Загальна кількість ВЕЗ у США зараз зросла до 300. Найбільш відомою і значною серед них є науково-технічна ВЕЗ “Силіконова долина”.

Різноманітність вільних економічних зон виражається у багатстві термінів. Останнім часом використовується **понад 20 термінів** для позначення того, що відоме, як експортні зони.

У публікаціях зустрічаються такі терміни-синоніми: **митна зона, вільна митна зона, вільна митна експортно-орієнтована зона, експортно-орієнтована зона, зовнішньоторгова зона, вільна економічна зона, вільна експортно-орієнтована зона, вільна експортна зона, вільна виробнича зона, вільна торгова зона, вільна зона, промислова експортно-орієнтована зона, інвестиційна зона, зона спільних підприємств, пільгова експортна зона, спеціальна економічна зона, безмитна торгова зона, безмитна зона, зона спільного підприємництва.**

Важливою новацією є те, що привілеї та переваги зон замість того, щоб концентруватись на чітко визначеному просторі, були поширені на інші підприємства (місцеві і ті, що належать іноземцям), які діяли в будь-якій частині країни.

Другим відхиленням від початкового задуму є те, що експортно-орієнтовані зони набули також функцію сприяння експорту. Класичним прикладом такої еволюції є вільна зона Манаус у Бразилії, котра працює переважно на забезпечення внутрішнього ринку.

Тенденції перетворення зон в імпортно-орієнтовані зумовлювали три чинники: технічні труднощі здійснення контролю за контрабандою із зон на решту території країни; спільний тиск із боку місцевих споживачів; урядова політика заохочення до розвитку внутрішньогосподарських зв'язків як протидії проникненню на внутрішній ринок іноземного капіталу.

Насправді ж, як свідчить досвід Китаю, окремі методи входження у внутрішній ринок можуть бути значно привабливішими для іноземних інвесторів, ніж отримання класичних переваг під час участі в експортно-орієнтованих зонах. Це твердження справедливе насамперед стосовно країн, які мають широкий внутрішній ринок (наприклад Китай, Мексика).

Третім важливим явищем стало закріплення місцевих підприємств у експортно-орієнтованих зонах. У деяких країнах (Індії) участь місцевих фірм, хоча б у формі спільних підприємств, досить значна.

Четвертою тенденцією, яка ще тільки формується, є перетворення класичних промислових експортно-орієнтованих зон на зони, що спеціалізуються на наданні послуг.

Заснуванням першої сервісно-орієнтованої зони, якщо не враховувати сектора банківських послуг, можна вважати рішення Таїланду, прийняте на початку 1989 р., про створення експортно-орієнтованої зони інформаційних послуг.

## 2. Сутність і класифікація вільних економічних зон.

Дослідження феномена зонування економічного простору та управління ним обмежимо аналізом світової практики у сфері створення таких типів особливих економічних зон: експортно-виробничі зони; зони зовнішньої торгівлі та зони підприємств; науково-технологічні парки.

### Експортно-виробничі зони

Початок сучасних експортно-виробничих зон в Європі (ЕВЗ) поклала зона аеропорту Шеннон (Ірландія). Пізніше концепція ЕВЗ найбільше використовувалась у країнах, що розвиваються, особливо у тих державах Азії, які недавно пройшли стадію індустріалізації.

Розвиток зони Шеннон спочатку йшов повільно. ШВАДК була зацікавлена, щоб це велике іноземне капіталовкладення стало успішним. Адже успіх цієї першої великої операції був вирішальним.

Важливою була демонстрація результатів. Іноземні відвідувачі побачили самі, що відбувається, і потім поділилися своїми хорошими

враженнями у діловому світі. Розмір загального експорту з промислового парку перевищив 300 млн. дол., а чистий експорт, тобто експорт мінус імпорт, наближався до 200 млн. дол. Близько 90% експорту і 75% імпорту припадає на повітряні перевезення.

Аналіз досвіду створення експортно-виробничої зони в Шенноні свідчить про те, що успішна реалізація цієї ідеї була зумовлена і визначена новим явищем, пов'язаним з інформаційно-рекламною діяльністю та відносинами з громадськістю та діловим світом.

### **Зони зовнішньої торгівлі.**

Такі зони зовнішньої торгівлі - ЗЗТ - поширені у США. Вони розташовані на їх території, але юридично перебувають поза їх митним простором.

Найперші ЗЗТ були створені у 1934 р. для активізації участі США у світовій торгівлі. Це був складний період «великої депресії», і створенням ЗЗТ передбачалось, крім іншого, знизити рівень безробіття у країні. Нині основним стимулом створення таких зон є можливість суттєвого зниження тарифів на імпортовані деталі та компоненти для низки галузей (найяскравіший приклад - автомобільна промисловість).

### **Зони підприємств.**

Зони підприємств розташовані у США, - це спеціальні території, в яких діючі підприємства отримують від місцевої, штатівської чи федеральної влади певні преференціальні права. Вони створюються в районах великих міст, які економічно депресують, із високим рівнем безробіття і зазвичай займають площу в кілька квадратних кілометрів.

### **Науково-технологічні парки.**

Останнім часом серед різноманітних особливих економічних зон певне місце зайняли т. зв. науково-технологічні парки. Процес їх активного поширення заслуговує уваги. Цей процес відрізняється високою синхронністю протікання у різних країнах. Такі утворення називають по-різному («технопарк», «національний центр», «технополіс» та ін.).

### **Наукові парки США.**

Наукові парки являють собою райони з підвищеною концентрацією високотехнологічних підприємств, розташованих поблизу великих наукових закладів. До необхідних передумов створення наукових парків (НП) належать: велика кількість інноваційних ідей, доступ до джерел венчурного капіталу, інфраструктура **НПДКР** і промисловості, привабливі умови життя та відпочинку.

Знайти універсальний критерій ефективності наукових парків у будь-якій адекватній індексній формі проблематично.

### **Технополіси Японії.**

В Японії програма «Технополіс» стала третьою урядовою концепцією розвитку міст. Дві попередніх концепції територіальних виробничих утворень - концепції промислових (1960-ті роки) та «інформаційних» міст - були безуспішними, насамперед через фінансові ускладнення. Технополіс - це місто та прилегла до нього територія, де в органічній єдності розташовані підприємства високотехнологічних галузей промисловості, наукові заклади, вузи, що готують до технополіса наукові й інженерні кадри, та житлова забудова.

Кожна економічна зона повинна розглядатися як система, відкрита для зовнішнього економічного середовища та пов'язана з багатьма різноманітними каналами.

Практика підтверджує, що найефективнішими є зони-острови (Шрі-Ланка, Маврикій, Хайнань і т. п.). Географічна ізоляваність подібних зон надійно захищає їх, особливо на початковій стадії розвитку, і тим самим підвищує шанс виживання цих «острівців податкового раю» у суворому економічному просторі.

Найвища ефективність зон відповідає оптимальній стратегії використання ресурсів, насамперед, інвестиційних. Окрім «ресурсної» складової, у структурі ефективності треба враховувати «режимну» складову: економічний комфорт у зоні формується національним поєднанням найрізноманітніших пільг: податкових, валютних, митних і т. д.

Таким чином, процес встановлення зон преференційного режиму неминуче трансформує у часі простір економіки. Тому до зон ставляться

такі вимоги, як суперечність макроекономіці країни та її торговій політиці, територіальна компактність, нерозмитість кордонів.

### **3. Проблеми та перспективи розвитку вільних економічних зон в Україні.**

#### **Вільні економічні зони**

Вільні економічні зони (ВЕЗ) та території пріоритетного розвитку (ТПР) були створені в Україні 1998-го року. Там діяв спеціальний правовий режим господарської діяльності. Це - пільгові митні, податкові, валютно-фінансові та інші умови підприємництва для вітчизняних та іноземних інвесторів. З одного боку, новоутворення себе виправдали. Так, за даними Інституту регіональних досліджень НАН України, за 7 років роботи у ВЕЗ і ТПР були реалізовані майже 800 інвестиційних проектів більш ніж на 6,5 мільярдів доларів, створено понад 50 тисяч робочих місць. Проте противники «спецзон» наполягали - інвестицій залучено мало, очікування невиправдані. Окрім того, ці території використовувалися переважно для безмитного ввезення товарів в Україну. Зрештою, пільговий режим роботи ВЕЗ і ТПР був скасований.

«Вільні економічні зони» для країн із перехідною економікою покликані:

- працювати на внутрішній ринок країни, насичуючи його передовою технологією та високоякісними товарами;
- служити для країни центрами освоєння та поширення зарубіжного управлінського досвіду, полігоном для перевірки нових форм господарювання;
- функціонуючи в економіці країни як її невід'ємна складова, передбачати сприятливий режим не тільки для іноземних інвесторів, але й для національних підприємств.

Вільні економічні зони можуть розташовуватися не тільки в прикордонних, але й у глибинних районах країни.

Зони стають господарськими утвореннями. їх конфігурація та межі визначаються економічною доцільністю, а територія залишається частиною суверенної території країни. У зоні діє національне законодавство.

Практика та місцеві потреби визначають відмінності підходів до створення зон із врахуванням місцевих особливостей і пріоритетів. З огляду на економічні завдання та специфічні риси, зони можуть мати як комплексний (багатогалузевий), так і спеціалізований характер. До першого типу належить проект зони Находки, де комбінуються функції переробки на високому технічному рівні сировинних ресурсів (лісоматеріалів, металевих руд, риби і морепродуктів і т. д.) і зовнішніх транспортних перевезень. Проект зони Новгорода передбачає виробництво побутових електроприладів і поліграфічного обладнання у поєднанні з туристичним сектором.

Спеціалізовані зони створюються як митні зони складування й обробки вантажів зовнішньої торгівлі, технополіси для розробки та впровадження нових технологій, транзитні зони та ін.

Територія, яка вибирається для відкриття зон, повинна бути достатньо великою, мати базову структуру, людські ресурси, забезпечуватись місцевою енергією та будівельними матеріалами, мати вихід до місцевих і міжнародних комунікацій та активні зв'язки з економікою країни.

Відкриття зон створює три групи проблем: їх взаємозв'язки із зовнішнім ринком, з національною економікою і характер внутрішнього регулювання діяльністю зон.

Статус зон також треба розглядати тоді, коли регіон, на території якого вони розташовані, переходить на самофінансування.

Інколи рекомендується делегування адміністрації зон функції управління місцевою системою державної торгівлі, транспортом, комунікаціями, державною системою охорони здоров'я, медичними закладами та культурно-оздоровчими установами на базі природних ресурсів.

**Преференційний режим** для діяльності національних та іноземних підприємств у зонах, як очікується, стає основним елементом господарського механізму зон. Преференції надаються всім типам підприємств.

**Преференції**, які поширюються як на іноземні, так і на національні підприємства, що діють у зоні, можуть включати звільнення експортно-імпорتنих операцій у межах зон від сплати мита і зборів, а також від використання нетарифних заходів регулювання зовнішніх економічних зв'язків; застосування понижених ставок податків і орендних платежів; забезпечення таких підприємств фінансовими та матеріальними ресурсами у межах державного замовлення; можливість забезпечення робочою силою за спрощеною (контрактною) схемою її наймання та звільнення; наявність необхідної інфраструктури; самостійне визначення терміну амортизації основного виробничого капіталу; різноманітність форм власності й управління господарством; використання договірних цін при реалізації товару всередині зони і на експорт; право на участь в управлінні зоною.

**Спеціальними пільгами**, що надаються іноземним інвесторам, можуть бути звільнення від податку на переказ капіталу за кордон; додаткові заходи захисту їхніх інвестицій.

**Податкові пільги** в умовах неконвертованості національної валюти мають подвійний ефект. Збільшуючи нетто-прибуток іноземних інвесторів, ці пільги одночасно стимулюють заробіток вільно-конвертованої валюти, щоб забезпечити переказ прибутку з країни, і спонукають іноземних інвесторів йти з національного ринку.

**Спеціальні пільги** для національних підприємств можуть включати самостійний вибір (у межах господарського розрахунку, самоокупності та фінансування) організаційних форм і напрямків діяльності, а також право



здійснення бартерних операцій на власний розсуд. Валюта, що перебуває в обігу, повинна бути національною валютою.

Проте цілком можливим є і наявність в обігу у зонах й іноземних валют. Наприклад, вільна валюта може використовуватися для оплати оренди, реєстраційних платежів і податків на користь адміністрації зон, при розрахунках з окремими комерційними та сервісними підприємствами.

**Створення вільних економічних зон (ВЕЗ) об'єктивно зумовлене процесом територіального поділу праці, невинним розвитком зовнішньоекономічних зв'язків.** Відбувається налагодження міждержавних торгових контактів у морських і річкових портах, пунктах перетину транспортних шляхів, залізничних вузлах, аеропортах та інших місцях. Усе це дає підстави до утворення ВЕЗ як форми організації господарської діяльності на певній території тієї чи іншої країни, у межах якої усталюються **особливі правила економічної діяльності. На території ВЕЗ діють пільгові податки, митні, валютно-фінансові та інші умови діяльності як національних, так і іноземних суб'єктів підприємництва.**

**Метою створення ВЕЗ є залучення іноземних інвестицій й, освоєння і впровадження у виробництво прогресивних технологій, нарощення обсягів виробництва товарів на експорт і для потреб внутрішнього ринку, розвиток ринкової інфраструктури, обмін передовим управлінським досвідом.**

Вільна економічна зона (ВЕЗ) являє собою частину території країни, на якій товари розглядаються як об'єкти, які не підлягають звичайному митному контролю та оподаткуванню і які знаходяться за межами митної території. Інакше кажучи це частина території країни, де використовується незвична для неї система стимулів і пільг, які в інших регіонах країни не використовуються.

Для кращого розуміння сутності ВЕЗ, слід визначити характерні риси та особливості, що притаманні тільки їм.

### **1. Застосування різних видів стимулів і пільг;**

Практичний досвід створення ВЕЗ розкриває те, що кожному типу відповідає свій специфічний набір стимулів і пільг.

Зазвичай, у економічній літературі виділяється 4 види пільг, що характерні для вільних економічних зон:

- зовнішньоторговельні пільги, зовнішньоторгівельні операції при яких здійснюються у спрощеному вигляді;
- фінансові пільги, що використовуються на засадах зменшення цін на комунальні послуги, зниження плати за оренду землі і приміщень, які знаходяться у користуванні,

надання певних субсидій за рахунок бюджету і кредитів, наданих державою;

- фіскальні пільги, що реалізуються через стимул певної діяльності підприємств;
- адміністративні пільги, які надають адміністратори конкретної ВЕЗ для покращення в'їзду і виїзду громадян-нерезидентів, процедур реєстрації фірм, і надання певних послуг.

Для прискорення розвитку чи залучення в дану зону різних інвесторів, крім набору специфічних стимулів і пільг, використовуються також заохочення, в певних напрямках.

**2. В широкому масштабі соціальних та економічних проблем розвитку ВЕЗ, локальність системи управління дає змогу приймати самостійні рішення;**

**3. Центральні установи держави всебічно підтримують вільні економічні зони.**

Для розвитку та розширення діяльності країни на міжнародному рівні, на наш погляд, доцільно врахувати соціально-економічне призначення та головні завдання, що вирішуються при функціонуванні ВЕЗ:

***економічні:***

- залучення різних видів капіталу (національного, іноземного) через застосування пільг, пов'язаних з економічним характером;
- спрощення процедур, стабільність законодавчої бази;
- для збільшення експорту готової продукції і функціонального імпорту необхідне використання переваг міжнародно-географічного розподілу праці та обігу капіталів у світі, створення імпортозамінного механізму виробництва;
- участь всіх господарюючих суб'єктів ВЕЗ у зовнішньоекономічній діяльності;
- валютні надходження у бюджет країни та їх зростання тощо.

***науково-технічні:***

- використання фундаментальних вітчизняних та зарубіжних технологій;
- запровадження та використання різних інноваційних проектів;
- співпраця з високваліфікованими спеціалістами;
- використання потужностей та комплексної інфраструктури.

***соціальні:***

- підвищення зайнятості населення шляхом створення нових робочих місць;
- насичення внутрішнього ринку високоякісними товарами народного споживання і, відповідно, - задоволення потреб населення в таких товарах;
- створення прошарку висококваліфікованих фахівців на основі опанування та застосування світового досвіду у сфері організації, управління та фінансів;

- виховання культури менеджменту, орієнтованої на світові стандарти технології управління.

До головних ознак, за якими характеризується вільні економічні зони, слід віднести наступні:

- територіальна обмеженість ВЕЗ, тобто конкретно визначена територія;
- строковість ВЕЗ (вільна економічна зона створюється на певний термін);
- законодавчо-правова база, за якою створена і функціонує ВЕЗ;
- мета створення ВЕЗ;
- наявний суб'єктний склад ВЕЗ: органи управління ВЕЗ та суб'єкти господарювання ВЕЗ;
- спеціальний режим господарської діяльності для суб'єктів господарювання ВЕЗ, що може включати пільгові митні, податкові, валютно-фінансові та інші умови підприємництва;
- спеціально створені органи, що управляють ВЕЗ.

**Існує досить широкий спектр цілей створення ВЕЗ, серед яких:**

- покращення зовнішньої торгівлі;
- підвищення приливу іноземних інвестицій;
- забезпечення взаємодії внутрішнього ринку зі світовою економікою;
- розвиток галузей науки і техніки та обмін з іншими країнами;
- прискорення росту конкретних регіонів;
- ефективне використання різних видів ресурсів, які знаходяться у зоні (трудових, виробничих, сировинних);
- досягнення балансу розвитку експортно-імпоротної діяльності;
- прискорення темпів розвитку ринків і їх перетворень.

Згідно з Законом України **"Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон"** в Україні, залежно від господарської спрямованості та економіко-правових умов діяльності, можуть створюватися такі види ВЕЗ:

**Зовнішньоторговельні зони** - частина території держави, де товари іноземного походження можуть купуватися, зберігатися та продаватися безплати митних зборів і мита, або з її відстроченням. Ці зони створюються з метою розвитку зовнішньої торгівлі (експорт, імпорт, транзит) за рахунок надання митних пільг, послуг щодо зберігання і перевалки вантажів, надання в оренду складів, приміщень для виставочної діяльності, а також послуг щодо доробки, пакування, сортування, товарів тощо. Форми їх організації: вільні порти ("портофранко"), вільні митні зони (зони франко), митнісклади.

**Комплексні виробничі зони** являють собою частину території держави, на якій запроваджується спеціальний (пільговий податковий, валютно-фінансовий, митний тощо) режим економічної діяльності з метою стимулювання підприємництва, залучення інвестицій у пріоритетні галузі господарства, розширення зовнішньоекономічних зв'язків, запозичення нових технологій, забезпечення зайнятості населення.

**Науково-технічні зони - ВЕЗ**, спеціальний правовий режим яких орієнтований на розвиток наукового і виробничого потенціалу, досягнення нової якості економіки через стимулювання фундаментальних і прикладних досліджень з подальшим впровадженням результатів наукових розробок у виробництво. Вони можуть існувати у формі регіональних інноваційних центрів - технополісів, районів інтенсивного наукового розвитку, високотехнологічних промислових комплексів, науково-виробничих парків (технологічних, дослідницьких, промислових, агропарків), а також локальних інноваційних центрів та опорних інноваційних пунктів.

**Туристично-рекреаційні зони** (*Трускавець*) - вільні економічні зони, які створюються в регіонах, що мають багатий природний, рекреаційний та історико-культурний потенціал, з метою ефективного його використання і збереження, а також активізації підприємницької діяльності (в тому числі із залученням іноземних інвесторів) у сфері рекреаційно туристичного бізнесу.

**Банківсько-страхові (офшорні) зони** це зони в яких запроваджується особливо сприятливий режим здійснення банківських та страхових операцій віноземній валюті для обслуговування нерезидентів. Офшорний статус надається банківським та страховим установам, які були створені за участю лише нерезидентів і обслуговують лише ту їхню підприємницьку діяльність, що здійснюється за межами України.

**Зони прикордонної торгівлі** - частина території держави на кордонах із сусідніми країнами, де діє спрощений порядок перетину кордону і торгівлі.

Україна має вигідне геополітичне та географічне положення, так як її територія знаходиться на перетині торговельних шляхів з Європи до Азії, і у самому центрі континенту Європа, має добре розвинену транспортну інфраструктуру, в тому числі і міжнародного спрямування. Природа та клімат України та достатній ресурсний потенціал, також сприяє можливостям ефективного розвитку ВЕЗ.

Значна частина зовнішньоторгівельних зв'язків припадає на країни, з якими межує Україна (Росія, Білорусь), а також Прибалтику. Шляхом розвитку ВЕЗ все це підвищує потенціал економічної інтеграції у світове господарство та на європейський рівень.

Створення ВЕЗ в Україні надасть можливість розв'язати низку проблем економічного, соціального характеру, а саме:

- проблему зайнятості населення (формування нових робочих місць);
- підвищити зовнішню торгівлю;
- залучити іноземний капітал;
- розширити базу експорту;
- ефективно використовувати всі види ресурсів;
- покращити платіжний баланс.

Причиною проблем створення, розвитку і функціонування вільних економічних зон в Україні є недбалість держави. Країна не спрямовує достатнє матеріальне фінансування економічних зон, не опікується законами та нормативними актами, що мають бути усталеними для реалізації всіх напрямків та особливостей функціонування ВЕЗ.

Обов'язковим елементом, для створення ВЕЗ, на думку авторів, є розробка планів, які є дуже трудомісткими, потребують багато часу та коштів. Але, без чіткої структури дій, вибору правильної місцевості і недостатності фінансування, жодна вільна економічна зона не буде створена. У випадках, якщо ВЕЗ створилася, але не були враховані раніше зазначені показники, її діяльність не буде ефективною.

**Висновки дослідження.** Існує безліч думок різних висококваліфікованих спеціалістів і науковців щодо доцільності створення та функціонування ВЕЗ в Україні. Але, світовий досвід вказує на перспективність цього виду діяльності в інтеграційних процесах та розвитку країни в цілому.

Для цього необхідна низка базових інструментів їх створення. Слід зазначити, що повноцінний результат від створення і функціонування ВЕЗ може бути досягненим за участі держави у спрямуванні фінансування.

На даному етапі не обов'язковими є розробка і прийняття законодавчо-нормативної бази, яка правомірно регулювала б процес створення і функціонування вільних економічних зон і щоб у неї не вносилися зміни в короткі періоди часу. Чинна нормативно-правова база, що регулює діяльність територій пріоритетного розвитку і економічних зон є недосконалою, і це є однією з головних причин того, що не відбувається іноземне інвестування та очікувані масштаби зовнішньоекономічної діяльності.

Основними нормативними актами, що регулюють функціонування спеціальних (вільних) економічних зон і територій пріоритетного розвитку в Україні є:

Закон України від 13.10.92 р. № 2673-ХІІ **"Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон"**;

Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.99 р. № 1756 **"Про заходи щодо створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон і територій із спеціальним режимом інвестиційної діяльності"**;

спільний Наказ Мінекономіки України та Мінфіну України від 14.03.2000 р. № 28/51 **"Про затвердження Положення про критерії визначення пріоритетних видів економічної діяльності в спеціальних (вільних) економічних зонах та на територіях зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності і порядок їх застосування"**.

Територія пріоритетного розвитку (ТПР) - територія, на якій склалися несприятливі соціально-економічні та екологічні умови і на якій запроваджується

спеціальний режим інвестиційної діяльності для створення нових робочих місць. Сьогодні на Україні створено 11 спеціальних економічних зон та 72 території пріоритетного розвитку, на яких впроваджуються 465 інвестиційних проєктів загальною кошторисною вартістю 6,4 млрд. дол. США.

Метою створення СЕЗ є залучення іноземних інвестицій, активізація спільно з іноземними інвесторами підприємницької діяльності для нарощування експорту товарів і послуг, поставок на внутрішній ринок високоякісної продукції та послуг, залучення і впровадження нових технологій, ринкових методів господарювання, розвитку інфраструктури ринку, поліпшення використання природних і трудових ресурсів, прискорення соціально-економічного розвитку України.

У СЕЗ та на ТПП діють сприятливі митні умови та режим митного оподаткування: пільговий режим та рівень оподаткування, специфічні валютно-фінансові умови, банківсько-кредитна система, система кредитування і страхування, умови окремих видів платежів та система державного інвестування.

З метою поліпшення організації СЕЗ та залучення до них іноземного капіталу при Мінекономіки була створена державна структура - Агентство з питань спеціальних (вільних) економічних зон. Сьогодні в Україні такі спеціальні (вільні) економічні зони як: "Славутич" (м. Славутич, Київська область); "Яворів" (Львівська область); "Курортотополіс Трускавець" (Львівська область); "Інтерпорт-Ковель" (Волинська область); ВЕЗ в м. Севастополь (АРК); ВЕЗ в м. Феодосія (АРК); "Аджалик" (Одеська область); "Порто-Франко" (Одеса) та інші.

Найбільше інвестицій залучено у Донбас - 53,7% від загального обсягу, чверть з них - іноземні. В Донецькій області створено СЕЗ "Донецьк" та СЕЗ "Азов" і 33 території пріоритетного розвитку. Спеціальний режим інвестування введено в 26 містах та 7 районах.

Таким чином, створення в Україні окремих територій сприяння підприємництву та інвестиціям - спеціальних економічних зон - є одним з першочергових заходів по приєднанню до відкритого економічного світового простору і побудови відкритої економіки.

Про СЕЗ в Україні й світі

<https://forumkyiv.org/uk/analytics/specialni-ekonomichni-zoni:-panaceya-dlya-ukrayini-chi-nevipravdana-zagroza>

інф-я про індустріальні парки в Україні (2020)

<https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&isSpecial=True&id=fe6ba4bd-355d-48b1-9979-211b399b1987&title=VitiagiZRestruIndustrialnih-promislovikh-Parkiv>

Головна » Діяльність » Інвестиційна політика та міжнародне інвестиційне співробітництво » Інструменти залучення інвестицій » Індустріальні парки в Україні

### Витяги з Реєстру індустріальних (промислових) парків

05.02.2020 | 12:20 | Департамент інвестицій та інновацій.

Найменування індустріального (промислового) парку	Ініціатор створення	Строк, на який створено індустріальний (промисловий) парк, років	Дата включення до Реєстру	Місцезнаходження індустріального (промислового) парку (область, район, назва населеного пункту)	Площа індустріального (промислового) парку, гектарів	Копія витягу з Реєстру
Долина	Долинська міська рада Івано-Франківської області	30	03.02.2014	м.Долина Івано-Франківської області	27,14	<a href="#">№ 1</a>
Славута	Славутська міська рада Хмельницької області	50	07.02.2014	м.Славута Хмельницької області	50,00	<a href="#">№ 2</a>
Львівський індустріальний парк "Рясне - 2"	Львівська міська рада	50	07.02.2014	м.Львів, у межах промвузла "Рясне - 2"	23,49	<a href="#">№ 3</a>

Індустріальний парк "Коростень"	Коростенська міська рада Житомирської області	30	01.04.2014	м.Коростень Житомирської області	42,20	<a href="#">№ 4</a>
Індустріальний парк "Центральний"	Кременчуцька міська рада Полтавської області	50	01.04.2014 Виключено з Реєстру 23.08.2018 (наказ Мінекономрозвитку від 23.03.2018 № 1189)	м.Кременчук Полтавської області	168,55	<a href="#">№ 5</a>
Індустріальний парк "Свема"	Шосткинська міська рада Сумської області	30	06.06.2014	м.Шостка Сумської області	92,00	<a href="#">№ 6</a>
Індустріальний парк "Соломоново"	Товариство з обмеженою відповідальністю "Сезпарксервіс", Товариство з обмеженою відповідальністю "Євромотор", Товариство з обмеженою відповідальністю "Євроавтотек",	30	06.06.2014	с.Соломоново Ужгородського району Закарпатської області	66,20	<a href="#">№ 7</a>

"Перший український індустріальний парк"	Товариство з обмеженою відповідальністю "Земельний союз"	40	08.07.2014	смт.Велика Димерка Броварського району Київської області	105,00	<a href="#">№ 8</a>
Індустріальний парк "BIONIC HILL"	Товариство з обмеженою відповідальністю "Біонік Девелопмент"	39	01.09.2014	м.Київ	56,74	<a href="#">№ 9</a>
Індустріальний парк "iPark"	громадяни України Ставніцер Андрій Олексійович, Мушинська Валентина Костянтинівна	49	01.09.2014	с.Візирка Комінтернівського району Одеської області	16,00	<a href="#">№ 10</a>
Індустріальний парк "Кривбас"	Криворізька міська рада Дніпропетровської області	30	01.09.2014	м.Кривий Ріг Дніпропетровської області	26,03	<a href="#">№ 11</a>
Індустріальний парк "Тростянець"	Тростянецька міська рада Сумської області	30	14.10.2014	м.Тростянець Сумської області	39,96	<a href="#">№ 12</a>
Індустріальний парк "Мирочинка"	Іванченко Василь Леонідович	30	30.05.2016	с.Мироцьке Києво-Святошинського району	33,67	<a href="#">№ 13</a>

www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=551bcb81-0b72-448f-b7f7-db2052396bb7



Індустріальний парк "Мироцьке"	Іванченко Василь Леонідович	30	30.05.2016	с.Мироцьке Києво-Святошинського району Київської області	33,67	<a href="#">№ 13</a>
Вінницький індустріальний парк	Вінницька міська рада	30	15.07.2016	м.Вінниця	60,7	<a href="#">№ 14</a>
Індустріальний парк "ЖИТОМИР-СХІД"	Житомирська міська рада	40	27.10.2016	м.Житомир	24,7324	<a href="#">№ 15</a>
Індустріальний парк "Новодністровськ"	Новодністровська міська рада	30	13.01.2017	м.Новодністровськ Чернівецької області	15,36	<a href="#">№ 16</a>
Індустріальний парк "Фастіндастрі"	Фастівська міська рада	30	13.01.2017	м.Фастів Київської області	15,00	<a href="#">№ 17</a>
Індустріальний парк "Павлоград"	Дніпропетровська обласна державна адміністрація	30	14.02.2017	Павлоградський район Дніпропетровської області	250,00	<a href="#">№ 18</a>
Яворівський індустріальний парк	Яворівська районна рада	30	26.04.2017	Яворівський район Львівської області	40,00	<a href="#">№ 19</a>

Індустріальний парк "Золотоноша"	Золотоніська міська рада	30	18.05.2017	м.Золотоноша Черкаської області	39,9285	<a href="#">№ 20</a>
Кам'янка-Бузький індустріальний парк	Кам'янка-Бузька міська рада	30	31.05.2017	м.Кам'янка-Бузька Львівської області	24,4671	<a href="#">№ 21</a>
Індустріальний парк "Вінницький кластер холодильного машинобудування"	Вінницька міська рада та публічне акціонерне товариство "Українська пивна компанія"	30	31.05.2017	м.Вінниця	19,2676	<a href="#">№ 22</a>
Новороздільський індустріальний парк	Новороздільська міська рада	50	15.06.2017	м.Новий Розділ Львівської області	46,4	<a href="#">№ 23</a>
Індустріальний парк "Нововолинськ"	Нововолинська міська рада	30	30.06.2017	м.Нововолинськ Волинської області	20,0	<a href="#">№ 24</a>
Індустріальний парк "Лиманський"	Лиманська міська рада	40	30.06.2017	м.Лиман Донецької області	27,5220	<a href="#">№ 25</a>
Індустріальний парк "СІГМА Парк Яричів"	ТОВ "Індустріальний парк "СІГМА Парк Яричів"	50	04.09.2017	с.Старий Яричів Кам'янка-Бузький район Львівської області	15,7084	<a href="#">№ 26</a>

Індустріальний парк "Ланнівський індустріальний парк"	ПП "Ланнівський цукровий завод"	49	12.09.2017	селище міського типу Карлівського району Полтавської області	30,7135	<a href="#">№ 27</a>
Індустріальний парк "Київщина"	ПрАТ "Промислово-технологічний парк "Київщина"	30	25.10.2017	с.Нові Петрівці Вишгородського району Київської області	118,3594	<a href="#">№ 28</a>
Індустріальний парк "Техносіті"	Костянтинівська міська рада	49	22.02.2018	м.Костянтинівка Донецької області	34,0152	<a href="#">№ 29</a>
Індустріальний парк "Біла Церква"	ТОВ "Індустріальний парк "Біла Церква 1"	50	13.04.2018	територія Шкарівської сільської ради, Білоцерківський район, Київська область	24,1419	<a href="#">№30</a>
Індустріальний парк "Олександрія"	Олександрійська міська рада Кіровоградської області	49	13.04.2018	м. Олександрія, Кіровоградської області	24,4803	<a href="#">№31</a>
Індустріальний парк "Захід Ресурс"	ТОВ "ЄВРО-ІНВЕСТ-ХОЛДІНГ"	30	19.09.2018	м. Городок, Львівської області	20,7662	<a href="#">№32</a>
Індустріальний парк "Тернопіль"	Тернопільська міська рада	30	19.09.2018	м. Тернопіль, Тернопільської області	15,00	<a href="#">№33</a>

Індустріальний парк "Тернопіль"	Тернопільська міська рада	30	19.09.2018	м. Тернопіль, Тернопільської області	15,00	<a href="#">№33</a>
Індустріальний парк "Біла Церква 2"	ТОВ "ІП "Біла Церква 2"	50	04.10.2018	Київська обл., Білоцерківський район, територія Шкарівської селищної ради	34,7138	<a href="#">№34</a>
Індустріальний парк "Енергія"	Миколаївська міська рада	30	07.11.2018	м. Миколаїв, Миколаївська обл.	36,0	<a href="#">№35</a>
Індустріальний парк "INNOVATION FORPOST"	Дніпровська міська рада	45	07.11.2018	м. Дніпро, Дніпропетровська обл.	49,5114	<a href="#">№36</a>
Індустріальний парк "Суми"	Сумська міська рада	30	04.12.2018	м. Суми, Сумська обл.	17,5284	<a href="#">№37</a>
Індустріальний парк "АзовАкваІнвест"	Маріупольська міська рада	30	07.02.2019	м. Маріуполь, Донецька обл.	15,6500	<a href="#">№38</a>
Індустріальний парк "Хмельницький"	Хмельницька міська рада	50	07.02.2019	м. Хмельницький, Хмельницька обл.	90,9325	<a href="#">№39</a>
Індустріальний парк "Подільськ"	Подільська міська рада	30	22.03.2019	м. Подільськ, Одеська обл.	31,0704	<a href="#">№40</a>
Індустріальний парк "Бізнес Парк"	ТзОВ "Рубікон Трейд"	30	19.08.2019	територія Тростянецької сільської ради, Миколаївський район	17,5	<a href="#">№41</a>

Індустріальний парк "Бізнес Прайм"	ТзОВ "Рубікон Трейд"	30	19.08.2019	територія Троянецької сільської ради, Миколаївський район, Львівська область	17,5	<a href="#">№41</a>
Індустріальний парк "ВІНТЕР СПОРТ"	ТОВ "ХЕД Вінниця"	50	02.10.2019	м. Вінниця, Вінницька обл.	25	<a href="#">№42</a>
Індустріальний парк "Chortkiv-West"	Чортківська міська рада	30	03.10.2019	м. Чортків, Тернопільська обл.	87,684	<a href="#">№43</a>
Індустріальний парк "Місто Скла"	ТОВ "Березаньскло"	30	30.01.2020	м. Березань, Київська обл.	20,2633	<a href="#">№44</a>

РОЗРАХУНОК  
СЕРЕДНЬОРИНКОВОЇ ВАРТОСТІ  
АВТОМОБІЛІВ

БАЗИ ДАНИХ У СФЕРІ  
ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ;

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ  
ПОРТАЛ АДМІНІСТРАТИВНИХ  
ПОСЛУГ

Рекомендовано до перегляду

- Офіційні веб-сайти ЦОВВ, діяльність яких спрямовується і координується через Міністра
- Каталог послуг
- Доступ до публічної інформації
- Портал державних закупівель
- Система оперативного сповіщення про продукцію, що становить серйозний ризик

Корисні посилання

- ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ
- ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
- КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
- ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО І ВЛАДА
- НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
- ДЕРЖЗОВНІШІНФОРМ
- УКРПРОМЗОВНІШЕКСЕРТИЗА
- УРЯДОВА ТЕЛЕФОННА «ГАРЯЧА ЛІНІЯ» 0-800-503-045
- ЦЕНТР ПІДТРИМКИ ДЕПАРТАМЕНТУ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ
- ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНА-ЄС ІНФОРМАЦІЙНА ТЕЛЕФОННА ЛІНІЯ (044) 596-67-05

ВЕЗ як достатньо нове явище у світовій економіці в сучасному їх вигляді з'явилися на початку 70-х років минулого століття у країнах Південно-східного азіатського регіону.

Незабаром ці країни надбали назву “азіатських тигрів”, завдяки їх економічному стрибку за рахунок досягнення найбільш високих у світі темпів розвитку господарств. Однак відомо, що митна зона в Гібралтарі, так само як й зона порто-франко в Одесі були створені ще на початку ХІХ століття. А 1 січня 1970 року Південна Корея, одною з перших у світі, прийняла закон про утворення вільної економічної зони. У 90-і роки за темпами економічного зростання світовим лідером став Китай, в якому сьогодні успішно працюють 5 особливих економічних регіонів, котрі ще у 1980 р. отримали пільги ВЕЗ. Окрім цього, 14 міст Китаю отримали статус відкритих приморських територій. У США на основі спеціального закону 1934 р., прийнятого з приходом до влади президента Франкліна Рузвельта, функціонує більше 180 ВЕЗ, котрі там мають назву “зовнішньоторгових зон”. Загальна кількість ВЕЗ у США зараз зросла до 300. Найбільш відомою і значною серед них є науково-технічна ВЕЗ “Силіконова долина”, де зосереджено 20 % світових обсягів виробництва комп’ютерів та іншої обчислювальної техніки [7].

ВЕЗ в світовій практиці створюються з певними цілями, які направлені на зростання благоустрою як в самих зонах, так і на території цілої держави. До таких цілей, як правило, відносяться:

- активізація зовнішньоторговельної діяльності;
- збільшення об’ємів експорту;
- створення додаткових робочих місць;
- стимулювання промислового виробництва;
- притягнення в країну іноземних інвестицій;
- підйом депресивних територій;
- вирівнювання міжрегіональних різниць.

За останні 20 років існування вільних економічних зон на території держав з різним рівнем економічного розвитку чітко прослідковуються такі тенденції, як переважна орієнтація зон на створення експортних та імпортозамінних виробництв, обмеження масштабів використання місцевих сировинних ресурсів, наявність слабких зворотних зв’язків суб’єктів зони з підприємствами приймаючої країни, пріоритетність розвитку моногалузової структури виробництв у зоні, прискорення темпів зростання зайнятості на підприємствах галузей спеціалізації ВЕЗ, поступове зменшення частки підприємств, що контролюються іноземними інвесторами, з одночасним зростанням кількості спільних і національних підприємств, зростання продажів на внутрішньому ринку. На території Об’єднаних Арабських Еміратів існує кілька вільних економічних зон (ВЕЗ), деякі з них створені на базі морських портів (Джебел ь Алі, Аджман, Хамрійя, Фуджейра, Рас Аль Хейма), інші – на базі аеропортів (Шарджа, Дубай, Фуджейра) [3].

Нині найбільшою і найрозвиненішою з усіх названих ВЕЗ по праву вважається створена 1985 року за рішенням уряду Дубая Вільна економічна зона Джебел ь Алі – Jebel Ali Free Zone (JAFZ), яка розташована на території емірату Дубай. У цій ВЕЗ, створеній на базі найбільшого в ОАЕ морського порту Рашид, на сьогодні працює понад 5000 компаній з більш як 100 країн світу. Основними перевагами, що їх пропонують підприємцям у ВЕЗ Джебел ь Алі є:

- можливість 100-відсоткового володіння іноземними громадянами власністю компаній, зареєстрованих у ВЕЗ;

– відсутність вимог про необхідність мати місцевого партнера або агента;

– відсутність мита на товари, завезені або виготовлені у ВЕЗ;

– 15-річна гарантія, поновлювана надалі ще на 15 років, яка звільняє компанії від сплати податків;

– відсутність податків на доходи фізичних осіб (підприємців та працівників компаній у ВЕЗ); – відсутність обмежень у переказі капіталів та прибутку;

– спрощений порядок отримання посвідки на проживання (резидентських віз) для власників та працівників компаній, створених у ВЕЗ, – у цьому разі органи влади самих вільних економічних зон виступають у ролі так званих "спонсорів" і вже вони виконують усі необхідні в таких випадках процедури щодо отримання віз у відповідних інстанціях.

“Джафза” – світовий лідер з організації вільної торгівлі. Досвід і знання, які вони накопичили за останні більш ніж 20 років, розвиваючи ВЕЗ “Джебель Алі” та її портовий комплекс, нині затребувані в усьому світі. Тепер їх цілком заслужено вважають експертами з питань логістики будь-якого порту або вільної зони.

Наразі їхні експерти долучилися до нових довгострокових проектів зі створення ВЕЗ в Африці та Азії, при цьому консультуючи дирекції цілої низки ВЕЗ у всьому світі.

З-поміж цих досить успішного функціонування ВЕЗ у різних країнах світу Україна може стати чи не єдиним негативним прикладом використання такого надзвичайно ефективного способу підтримки місцевої економіки та залучення іноземних інвестицій.

В Україні було створено 11 спеціальних (вільних) економічних зон і 9 територій пріоритетного розвитку:

– спеціальні (вільні) економічні зони: “Азов” (м. Маріуполь); “Донецьк” (Донецька область); “Закарпаття” (Закарпатська область); “Інтерпорт Ковель” (Волинська область); “Миколаїв” (Миколаївська область); “Порто-Франко” (м. Одеса); “Порт Крим” (Автономна Республіка Крим); “Рені” (Одеська область); “Сиваш” (Автономна Республіка Крим); “Славутич” (Київська область) та “Яворів” (Львівська область);

– території пріоритетного розвитку із спеціальним режимом інвестиційної діяльності: в Автономній Республіці Крим; у Волинській області; в Донецькій області; в Закарпатській області; в Житомирській області; в Луганській області; в Чернігівській області; в м. Харків і в м. Шостка Сумської області.

Як свідчить аналіз, платежі до бюджету підприємств, що реалізують інвестиційні проекти в ВЕЗ і ТПР, склали 1,8 млрд. грн. у 2004 р. Сума наданих пільг з платежів до бюджету становить 1,5 млрд. грн., у тому числі з ПДВ - 291,8 млн. грн. (19,8 %), з митних платежів – 795,2 млн. грн. (53,8 %), з податку на

прибуток – 389,5 млн. грн. (26,3%). Інші пільги склали 200 тис. грн. Для порівняння, Польща на 4,8 млрд. дол. залучених інвестицій, для суб'єктів своїх ВЕЗ, нарахувала пільг на 480 млн. дол.[4].

Отже, історія розвитку ВЕЗ в Україні є досить бідною на переконливі позитивні приклади, тенденції їх розвитку залишаються загалом невтішними, а перспективи - невизначеними. Слід зазначити, що українським урядом у вересні 2000 р. введено тимчасовий мораторій на внесення пропозицій щодо створення нових ВЕЗ і територій зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності, який символічно майже співпав з початком роботи місії МВФ в Україні. В Україні ж ВЕЗ розглядаються виключно з фіскальної точки зору, причому без розуміння того, що будь-які територіально-господарські утворення або окремі підприємства потребують відповідних умов для створення, функціонування та періоду виходу на заплановану потужність.

Особливість “українського економічного дива” була в тому, що випробувані в усьому світі як прискорювачі економічного розвитку, ВЕЗ у ряді східних регіонів України стали “чорними дірками” в державному бюджеті й непоганою годівницею для непорядних бізнесменів та їхніх недобросовісних, але чиновних “кришувателів”. Зважаючи на такі низькі показники ефективності впровадження ВЕЗ, у березні 2005 року Законом України “Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2005 рік” і деяких інших законодавчих актів України” скасовано спеціальні режими оподаткування, які передбачали пільги для суб'єктів господарювання у ВЕЗ і на ТПР. Це дозволило вирішити деякі проблеми зі злочинними схемами, а також збільшити надходження до бюджету. Проте попри згаданий позитивний результат, виникла маса проблем, пов'язаних зі зниженням інвестиційної привабливості регіону, та й України в цілому, а також зниженням обсягів виробництва.

Вже досить скоро міжнародні організації, що представлені в Україні, стали звертати увагу на неефективність ВЕЗ, які були створені і діяли в Україні, та погіршення умов здійснення в них іноземного інвестування. Згодом Світовий банк та Міжнародний валютний фонд стали наполягати на перегляді ставлення до ВЕЗ в Україні.

Погодження уряду на призупинення створення нових спеціальних економічних (вільних) зон в Україні спричинило жваву дискусію про важливість ВЕЗ для економіки та необхідність їх залишення в Україні.

Владою Севастополя за підтримки Президента України планується створення на території міста спеціальної економічної зони з елементами офшору (без наміру обмежуватися податковими пільгами, які зараз мають ВЕЗ

(імпорт інвестиційного устаткування без сплати ПДВ і мита, податковий кредит)) [8]. Це дозволить провести демілітаризацію міста, залучить до його економіки капітали з Європи й допоможе досягти мешканцям європейського рівня життя та способу мислення. Завдяки ВЕЗ Севастополь може стати важливим фінансово-промисловим і агропереробним центром України, потужним транспортним вузлом і європейським курортом.

Також у планах Міністерства економіки України – створення на острові Зміїному вільної економічної зони “Ахіллія” [6]. ВЕЗ планується створити на території острова терміном на 30 років. Стратегічна мета створення “Ахілії” – залучення інвестицій у розвиток туристсько-рекреаційної галузі, активізація господарської діяльності на Зміїному. Відповідно до прогнозів Мінекономіки України, еквівалент передбачуваної господарської діяльності на території “Ахіллії” – не менш як 500 тис. євро в рибному господарстві, обробній промисловості та зв’язку. 250 тис. євро буде залучено в розвиток туризму. Не менше одного мільйона євро заплановано інвестувати в транспортну галузь.

Отже, створення ВЕЗ на Зміїному, на який досить агресивно претендує сусідня Румунія, покликане, крім суто економічних завдань, наголосити на безперечній приналежності цього острова Україні. Залучені до цього першого українського офшору власні та іноземні капітали могли б зрушити з місця питання освоєння багатючих нафтогазових покладів Чорноморського шельфу.

На 1 жовтня 2008 року в Закарпатській області налічувалося 33 договори щодо реалізації інвестиційних проектів, з них 16 – у СЕЗ “Закарпаття”. За 1999-2008 роки кошторисна вартість інвестиційних проектів становить 265,8 мільйонів американських доларів. А з передбаченого проектами обсягу інвестицій тими підприємствами, які реалізують проекти у СЕЗ “Закарпаття”, надійшло 218,7 млн. доларів США, або майже дві третини інвестицій. Пріоритетними видами діяльності у ВЕЗ “Закарпаття” – є насамперед виробництво автомобілів, вузлів і виробів електронної промисловості, комплектуючих до стільникових телефонів, будівництво інженерних мереж і виробничих потужностей у формі індустріального парку, які реалізують такі відомі фірми, як “Єврокар”, “Євромотор”, “Ядзакі-Україна”, “Флекстронікс”, “Джейбіл Сьоркіт Юкрейн Лімітед” та ін. Ними було створено 4,5 тис. нових робочих місць і планувалося ще стільки ж [8]. Але у 2009 році вони почали втрачати виробничі програми в раніше залучених інвестиційних проектах. Так, на відомому підприємстві “Джейбіл Сьоркіт Юкрейн Лімітед”, що спеціалізується на виробництві комплектуючих до засобів електроніки, 1400 з 2300 працівників планують скоротити. І лише через те, що

Економічні науки

Угорщина та Румунія запропонували більш оптимальне, з точки зору грошових і часових витрат, митне оформлення імпорту, а також податкові преференції виробникові. І останній переносить виробничі потужності в ці країни. Керівник “Джейбіла” звернувся до уряду України з листом, в якому просить для забезпечення конкурентоспроможності на європейському ринку (а всі 100 % продукції експортується до країн Європейського союзу) якнайшвидше користуватися положеннями Кіотської конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур відповідно до вже прийнятого закону в 2006 році. Це дасть інвесторові можливість працювати на нашому ринку за прийнятними правилами.

Цей приклад підтверджує, що переваги бази законодавства не можуть себе проявити, якщо їх не підкріпити практичними діями всіх гілок влади України щодо кожного проекту.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для функціонування ВЕЗ в Україні вкрай необхідними, на нашу думку, є такі кроки:

- внесення до парламенту проектів Законів України про зміни до законів України “Про загальні засади створення та функціонування спеціальних економічних зон” та прийняття законів України “Про індустриальні парки”, “Про депресивні території”, “Про державно-приватне партнерство”, “Про концесії”;
- необхідно зменшити податкове й інфраструктурне навантаження на підприємства, що реалізують інвестиційні проекти, спрямовані на модернізацію, технологічне переоснащення, зростання обсягів виробництва, податкових надходжень, збереження та примноження робочих місць;
- пропонується внести зміни до порядку оподаткування обладнання, устаткування, яке не виробляється в Україні та ввозиться на територію України для реалізації інвестиційних проектів;
- установити нульову ставку оподаткування на ту частину прибутку, котра реінвестується у власне виробництво;
- спростити порядок оформлення земельних відносин і погоджень на будівництво, переглянути цінову політику в цьому напрямку;
- розробити систему державних дотацій і субсидій щодо створення нових робочих місць, навчання і підвищення кваліфікації персоналу. Слід відновити на митній території України дії міжурядової згоди між країнами СНД про митне оформлення товарів за угодами промислової кооперації в повному обсязі;



– з метою уникнення шахрайства у процесі відшкодування ПДВ, налагодити обмін інформацією між податковими адміністраціями різних країн;  
– активізувати роботу з пошуку та залучення інвесторів у пріоритетні види економічної діяльності ТПП і ВЕЗ;  
– посилити рекламно-інформаційне забезпечення діяльності ВЕЗ і ТПП;  
– завершити в найкоротші строки облаштування територій (у першу чергу – митне та інфраструктурне).  
Якщо до запропонованих кроків почнуть прислухатися і в парламенті, і в уряді, то українські вільні економічні зони матимуть значну конкурентоздатність на європейському просторі.

Список використаної літератури:

1. Вікіпедія – вільна економічна енциклопедія [Електронний ресурс] // Режим доступу: [uk.wikipedia.org](http://uk.wikipedia.org).
2. Закон України “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон” (із змінами та доповненнями) від 13.10.1992 № 2673-ХІІ [Електронний ресурс] // Режим доступу: [www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).
3. Переваги ведення бізнесу у ВЕЗ [Електронний ресурс] // Режим доступу: [www.ukrtrade.info/ua/free\\_area](http://www.ukrtrade.info/ua/free_area).
4. Загорський В.С. Стан економіки у промисловому регіоні та механізми її податкового регулювання (на прикладі Донбасу) [Електронний ресурс] // Режим доступу: [www.donduet.edu.ua](http://www.donduet.edu.ua).
5. Вільні економічні зони в Україні (загальні дані, законодавчо-правова база, перелік та пільги) [Електронний ресурс] // Режим доступу: [www.kmi.gov.ua](http://www.kmi.gov.ua).
6. Воронков В. ВЕЗ назвали “Ахіллія” / В. Воронков // Голос України. – 2008. – № 37 (4287) // [Електронний ресурс] // Режим доступу: [www.golos.com.ua](http://www.golos.com.ua).
7. Регіональний досвід інвестиційної діяльності в умовах СЕЗ і спеціального режиму: [навчальне видання] / Л.О. Омелянович, А.Ф. Кононенко, О.І. Свиначенко, Т.І. Свиначенко, О.Я. Костишина. – Донецьк: ДонДУЕТ ім. М. Туган-Барановського, 2003 р. – 84 с. [Електронний ресурс] // Режим доступу: [www.gearnetwork.ru](http://www.gearnetwork.ru).
8. Соколовська Я. Українські ВЕЗ мають стати зонами інвестиційної активності / Я. Соколовська [Електронний ресурс] // Режим доступу: [www.ua-reporter.com](http://www.ua-reporter.com).
9. Севастополь хоче стати оффшором [Електронний ресурс] // Режим доступу: [www.naperehrest.info](http://www.naperehrest.info).

ВОЙНАРЕНКО Михайло Петрович – проректор з науково-педагогічної роботи, доктор економічних наук, професор Хмельницького національного університету

Наукові інтереси:

– проблеми економіки України, переходу до стандартів

БЕРЕЗА Антоніна Андріївна – аспірант Хмельницького національного університету